

Graczyk, Waldemar

Sprawozdanie z działalności naukowej Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku w roku akademickim 2001/2002

Studia Płockie 30, 317-320

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdanie z działalności naukowej Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku w roku akademickim 2001/2002

Miniony rok akademicki obfitował w wiele wydarzeń, które na trwałe wpisały się już do kalendarza seminaryjnego. Przede wszystkim na uwagę zasługują organizowane od wielu już lat sympozja, oraz spotkania w ramach cyklu "Ludzie kultury w posłudze myślenia i odpowiedzialności". Stały się one niejako wizytówką Seminarium Duchownego i świadczą o jego dobrej intelektualnej kondycji. Ponadto do wydarzeń o większym znaczeniu należy zaliczyć wernisaż połączony z wystawą na której pokazano zakonserwowane w ciągu ostatnich lat rękopisy, inkunabuły i starodruki ze zbiorów Biblioteki WSD oraz sympozjum naukowe zorganizowane przez Kolegium Rektorów i Prezydenta miasta Płocka, poświęcone roli Płocka w przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.

I. Sympozjum Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku

Już tradycyjnie do najważniejszych wydarzeń roku akademickiego należy sympozjum naukowe. Ostatnie odbyło się w 2001 r. w dniach od 15 do 17 listopada pod hasłem „Matrix i Areopag. Moralne i duchowe wyzwania świata mediów”. Jego organizatorem było Koło Naukowe WSD wraz z opiekunem ks. dr Andrzejem Kobylińskim. Uczestniczyli w nim klerycy z wielu seminariów diecezjalnych i zakonnych, młodzież szkół średnich i przedstawiciele środowisk naukowych miasta. Temat nie był przypadkowy. Coraz częściej mówi się o destrukcyjnej roli mediów, o tym, że kreują człowieka skoncentrowanego głównie na sobie, pędzącego za sukcesem a tym samym niewrażliwego na cały świat wartości, które w tej pogoni pozostawia gdzieś z boku. Tymczasem Ojciec Święty Jan Paweł II wielokrotnie w czasie swego pontyfikatu mówi o wyjątkowej roli środków społecznego komunikowania, których podstawowym zadaniem jest służenie człowiekowi i otwieranie go na coraz głębsze poznawanie Prawdy oraz rozumienie kultury w której przyszło mu żyć. To stało się inspiracją do poszukiwania odpowiedzi na pytania: jaką rolę mają odgrywać mass media w procesie Nowej Ewangelizacji?; Jak kształtować telewizję, radio, prasę, aby służyły współczesnemu człowiekowi?

Pierwszy dzień sympozjalnych obrad był poświęcony przybliżeniu relacji pomiędzy mediami a kulturą. Bardzo ciekawy referat noszący tytuł „Media a kultura narodowa”, wygłosił tego dnia biskup Adam Lepa, członek Europejskiego Komitetu Biskupów ds. Mediów Masowych. Nawiązując do instrukcji *Aetatis novae*,

zwrócił uwagę na to, że media mogą być czynnikiem budującym lub niszczącym kulturę lokalną. Odnosząc się do rzeczywistości polskiej zwrócił uwagę na bezkrytyczny niekiedy import obcych wartości kulturowych do naszego kraju. Niesie to ze sobą niebezpieczeństwo wykorzenienia rodzimych wartości i tradycji kulturalnych. Zatem mocno akcentował, że los kultury narodowej leży w jakiejś mierze w rękach mediów. Na bardzo ciekawy obraz kształtowania rzeczywistości przez media zwrócił uwagę Maciej Hłowiecki w referacie pt. „Czas wielkiego ściemniania. Próba charakterystyki duchowego klimatu współczesności”. Jego zdaniem obecnie w środowisku mediów toczy się walka o człowieka, ukształtowanie jego świadomości a tym samym i stosunku do określonych wartości. Niezwykle niebezpieczne – podkreślał – jest poddawanie choćby zagadnień etycznych pod głosowanie opinii publicznej. To zjawisko prowadzi do niebezpiecznego relatywizmu. Z tym wiąże się błędne rozumienie pojęcia tolerancji, gdyż jak – zwrócił uwagę – przez tolerancję rozumie się dzisiaj niewyrażanie opinii na temat dobra czy zła z obawy, by nie urazić uczuć odmiennie myślących.

Refleksja nad relacją pomiędzy mediami i Kościołem wypełniła drugi dzień sympozjum. Pierwszym prelegentem był ks. Wacław Oszajca SJ, który mówił na temat: „Pomagać przez prawdę. Kościół a środki społecznego komunikowania”. Prelegent zwrócił uwagę na sprawę dialogu pomiędzy mediami a Kościołem, troski zarówno o „kulturę rozumu” jak i „kulturę serca” także przestrzegając przed nasyconym komercją a nierzadko i wrogością rozumieniu rzeczywistości wiary przez współczesne media. W ramach grup prowadzonych przez ks. dr Józefa Klocha, o. Jana Mikruta CSsR, Zbigniewa Nosowskiego, i ks. Wacława Oszajcę SJ, trwały gorące dyskusje o roli internetu w służbie nowej ewangelizacji, znaczeniu Radia Maryja dla Kościoła w Polsce a także zastanawiano się nad różnymi sposobami mówienia dziś o Bogu, Kościele i religii w środkach masowego przekazu. Wieczorem uczestnicy sympozjum wysłuchali znakomitej recytacji poezji Cypriana Kamila Norwida w wykonaniu Ksawerego Jasieńskiego.

Te różnego rodzaju obawy dotyczące kreowania rzeczywistości przez współczesne media podzielał ostatniego dnia Konrad Szymański, redaktor programy TV Puls w referacie „Obrona wartości tradycyjnych w epoce światopoglądu tradycyjnego”. Zwrócił uwagę na to, że obecnie media działają wbrew swoim podstawowym założeniom. Zamiast upowszechniać dobra kultury i obiektywnie informować, często walczą z wartościami tradycyjnymi odwołując się do niskich instynktów w imię komercji i populizmu. Był to ostatni wykład tegorocznego sympozjum. Jego zamknięcia dokonał ks. dr Andrzej Kobylński, opiekun Koła Naukowego WSD.

II. Płock – dziedzictwo i przeszłość. Sympozjum naukowe organizowane przez Kolegium Rektorów uczelni Płocka i Prezydenta miasta Płocka

Po raz pierwszy Kolegium Rektorów wspólnie z Prezydentem miasta Płocka w dniu 17 V 2002 roku zorganizowało sympozjum, poświęcone przeszłości i teraźniejszości Płocka. Składało się z trzech sesji, którym kolejno przewodniczyli: Rek-

tor Wyższej Szkoły im Pawła Włodkowica prof. dr hab. Bogdan Grzeloński, Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej prof. dr hab. Aleksander Kozłowski oraz Prorektor Politechniki Warszawskiej w Płocku prof. dr hab. inż. Janusz Zieliński. Ze środowiska Wyższego Seminarium Duchownego referaty wygłosili: ks. prof. dr hab. Ireneusz Mroczkowski „Ethos obywateli a dobro polis”, ks. prof. dr hab. Wojciech Góralski „Wkład płockiej kapituły katedralnej do rozwoju kultury umysłowej miasta do VI wieku”, ks. prof. dr hab. Michał Marian Grzybowski „Obrona polskości w Płocku w latach niewoli narodowej 1772-1918” oraz ks. dr Waldemar Graczyk „Najważniejsze skarby kultury narodowej w Płocku”.

Prelegenci podkreślali, że wprawdzie żyjemy obecnie w dobie niesłychanego rozwoju cywilizacyjnego, który sprawia, że życie staje się łatwiejsze ale nie możemy zapomnieć, że nosimy w sobie dziedzictwo minionych pokoleń, co więcej sami tworzymy nowe wartości z których będą czerpać ci którzy po nas przyjdą. Ten aspekt dziedzictwa – kultury, który został nam dany i zadany powinien stawać się nieustannie przedmiotem refleksji.

III. Wernisaż

Nie będzie chyba przesady w stwierdzeniu, że zbiory Biblioteki WSD należą do najstarszych w Polsce. Choć nadwątlone przez ząb czasu, nieprzerwanie świadczą o roli i znaczeniu jakie posiadał Płock na przestrzeni wieków.

Dnia 19 XII 2001 r. w murach WSD odbył się wernisaż, podczas którego zaprezentowano zakonserwowane w minionym roku trzy bezcenne dzieła: kodeks *Commentarii super prophetas maiores et minores*, oraz dwa inkunabuły: *Sermones de laudibus sanctorum* i *Compendium iuris canonici*. Pierwszy z zakonserwowanych kodeks „*Commentarii super prophetas maiores et minores*”, pochodzi z przełomu XIII i XIV w. z terenu północnych Włoch lub południowej Francji. Prawdopodobnie został zakupiony i przywieziony do Płocka przez Stefana Wilka, późniejszego kanonika, studiującego w Bolonii. Rękopis liczy 195 kart wysokiej jakości pergaminu. Każdą księgę rozpoczyna złocona miniatura w inicjale, wykonane na wysokim poziomie artystycznym.

Drugi to inkunabuł *Sermones de laudibus sanctorum*, wydany w Strasburgu w 1486 r. Druk zawiera kazania na święta w roku kościelnym. Jak można odczytać z notatek proveniencyjnych w XVI w. znajdował się w posiadaniu proboszcza w Jadamowie Wojciecha Okręglickiego, zaś w XVII w. w zbiorach Bernardynów w Kazimierzu Biskupim k. Konina. Do zbiorów Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku trafił prawdopodobnie w latach 1947 – 1948 wraz z innymi starodrukami z Sandomierza. Aktualnie w Polsce znajduje się 13 egzemplarzy tego inkunabułu.

Ostatnim jest inkunabuł *Compendium iuris canonici*, wydany w Strassburgu w 1499 r. Zawiera w sposób słownikowy wyjaśnione zagadnienia z prawa kanonicznego. Druk znajduje się w zbiorach Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku i został nabyty w antykwaracie p. Rodzyńskiego w Bydgoszczy w latach 60-tych. Według zapisków proveniencyjnych należał w 1616 r. do Abrachama Sokolnickiego, w 1664 r. do Jana Polańskiego a w późniejszych latach

do Wojciecha Konstantego Wiszniewskiego z Tyńca. Obecnie w Polsce jest 9 egzemplarzy tego inkunabułu.

Przy okazji wernisażu została zorganizowana wystawa pokazująca wszystkie starodruki ze zbiorów Biblioteki WSD, zakonserwowane na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. Do najciekawszych należą XVI – wieczne wydania Biblii (Leopoldy 1561, Brzeska 1563, Wujka 1599). Warto podkreślić, że wraz z wcześniejszymi wydaniem (inkunabuły) oraz kodeksami pergaminowymi, stanowią unikatowy zbiór Biblii. Spośród innych dzieł pokazanych na wystawie na uwagę zasługują dzieło podkanclerzego koronnego a następnie biskupa płockiego Stanisława Łubieńskiego. Ten wielki przyjaciel, Macieja Kazimierza Sarbiewskiego, zostawił po sobie dzieło „Opera posthuma”, opisujące między innymi burzliwe dzieje Polski początku XVII w.

IV. Spotkania z cyklu „Ludzie kultury w posłudze myślenia i odpowiedzialności”.

Już od pięciu lat Rektorat Wyższego Seminarium Duchownego i Biblioteka WSD są organizatorami spotkań w ramach cyklu „Ludzie kultury w posłudze myślenia i odpowiedzialności”. Tradycyjnie już gromadzą one przedstawicieli różnych środowisk miasta Płocka. W minionym roku akademickim zostały zorganizowane następujące spotkania:

1) 17 X 2001 roku. Prelegentami byli ks. dr Waldemar Graczyk oraz mgr Bożena Ostrowska. Ten dwugłos nosił tytuł „Spotkania Prymasa z Mazowszem – przesłanie”. Na zakończenie spotkania ks. dr Waldemar Graczyk dokonał otwarcia wystawy „Do ludu Bożego w kościele płockim...”, na której pokazano nie publikowane dotąd zdjęcia ilustrujące pobyt w różnych miastach diecezji płockiej Prymasa Tysiąclecia kardynała Stefana Wyszyńskiego.

2) 30 I 2002 roku. Referat pt. „Średniowieczna filozofia i nauka islamska i jej wpływ na kulturę europejską”, wygłosił Biskup Płocki prof. Stanisław Wielgus

3) 29 V 2002 roku. Tym razem, mgr Tomasz Kordala omówił wczesnośredniowieczne cmentarzyska północnego Mazowsza.

Należy podkreślić, że spotkania cieszyły się dużym zainteresowaniem środowiska płockiego. Podejmowana dyskusja zawierała w sobie wieloaspektowość spojrzenia na dane zagadnienie co sprzyjało pogłębianiu poruszanych zagadnień.

Ks. Waldemar Graczyk